
Finans- og tolldepartementet

Ot.prp. nr. 20
(1990–91)

Om lov om Statens Banksikringsfond

Ot.prp. nr. 20

(1990–91)

Om lov om Statens Banksikringsfond

*Tilråkning fra Finans- og tolldepartementet 25. januar 1991,
godkjent i statsråd samme dag.*

Kap. 1 Proposisjonens hovedinnhold

Regjeringen legger med dette fram forslag om lovregler om opprettelse av Statens Banksikringsfond. Regjeringen fremmer, parallelt med dette lovforslaget, forslag om at det bevilges 5 mrd. kroner til Statens Banksikringsfond. Formålet med det foreslåtte Fondet er å understøtte soliditeten i det norske banksystemet og å ivareta innskytternes interesser.

Statens Banksikringsfond foreslås regulert ved en egen lov.

Statens Banksikringsfond foreslås å ha som formål å yte lån på særlige vilkår (støttelån) til Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond. Myndighetene vil med dette medvirke til å sikre soliditeten i banksystemet ved å gjøre sikringsfondene bedre i stand til å tilføre risikokapital til banker, bl.a. i form av preferansekapital. Statens Banksikringsfond foreslås opprettet som et eget rettssubjekt, ledet av et styre med tre medlemmer oppnevnt av Kongen. Styret i Statens Banksikringsfond fatter beslutninger og treffer vedtak i enkeltsaker ut fra retningslinjer fra Fondet. Det foreslås at Norges Bank og Kredittilsynet i tillegg til de tre offentlig oppnevnte styremedlemmer, hver velger sin representant som skal delta i styremøtene uten stemmerett. Fondet skal ha et sekretariat. Det foreslås at departementet kan gi nærmere regler om dette.

De støttelån Statens Banksikringsfond skal yte til Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond, skal normalt tilbakebetales. Lån kan bare ytes til vedkommende fond (Sparebankenes sikringsfond, Forretningsbankenes sikringsfond) dersom dette ikke har tilstrekkelige egne midler til rådighet for sin virksomhet. Det forutsettes at

Statens Banksikringsfond setter vilkår for bruken av støttelån. Det er uttrykkelig nevnt i lovforslaget at banksikringsfondet i forbindelse med sine støttetiltak bl.a. skal kunne kreve at aksjekapitalen eller grunnfondsbeviskapitalen skrives ned og kunne gi pålegg om at det ikke gis avkastning på slik kapital. Lovforslagets oppregning av vilkår er ikke gjort uttømmende. Det vil påløpe en rente på støttelånene fra Statens Banksikringsfond. Den påløpte rente vil bli akkumulert som en rentesaldo i den utstrekning premieinnbetalingene eller andre midler til henholdsvis Sparebankenes sikringsfond og Forretningsbankenes sikringsfond ikke gir grunnlag for løpende rentebetaling. Deler av den samlede fordring i form av lån og rentesaldo kan ettergis dersom utviklingen i sikringsfondenes økonomi medfører at betjeningen av gjelden vil representere en belastning som reduserer banksystemets funksjonsevne i for stor grad. Beslutning om eventuell ettergivelse fattes av Stortinget.

For tilfelle hvor det ytes støttelån fra Statens Banksikringsfond til Forretningsbankenes sikringsfond eller Sparebankenes sikringsfond foreslås det en regel om at Statens Banksikringsfond oppnevner to representanter til erstatning for to av de fem representantene valgt av generalforsamlingen til styrene i Forretningsbankenes sikringsfond/Sparebankenes sikringsfond. Avslutningsvis foreslås det gitt regler om at Statens Banksikringsfond hvert år skal utarbeide årsregnskap og årsmelding. Disse skal oversendes departementet og danne grunnlaget for informasjonen til Stortinget.

Kap. 2 Bakgrunnen for forslaget

2.1 GENERELT

Regjeringen legger vekt på å øke etterspørsel, produksjon og sysselsetting i norsk økonomi gjennom en aktiv økonomisk politikk. En må unngå at inntjenings- og egenkapitalproblemene i banksystemet hindrer den oppgang det tas sikte på i økonomien. Samtidig vil en slik oppgang, bl.a. som følge av Regjeringens øvrige opplegg for å stimulere aktiviteten, i seg selv kunne bidra til å redusere bankenes framtidige tap.

Regjeringen har varslet og gjennomfører en rekke tiltak for å styrke egenkapitaloppbyggingen i norsk næringsliv. Det vises i denne sammenheng til omtalen i kap. 1.2.6 i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 9 (1990-91). Regjeringen vil bl.a. i arbeidet med skattereformen gjennomføre tiltak som vil styrke egenkapitalsituasjonen i bedriftene. Dessuten vil Regjeringen foreslå at Folketrygdfondet gis adgang til å plassere midler i børsnoteerte aksjer innenfor en begrenset ramme og på et forretningsmessig grunnlag. Statoil er alt gitt slik adgang. Disse generelle tiltakene vil styrke tilgangen på egenkapital også til norske finansinstitusjoner. Også på annen måte vil Regjeringen arbeide videre med saker som kan bidra til å styrke egenkapitalen og funksjonsdyktigheten for norske banker og finansinstitusjoner.

Det er bygget opp et sikkerhetsnett rundt aktiviteten i finansnæringen som har fungert til nå, og som har bidratt til at det ikke har oppstått en systemkrise. Det er to elementer i dette sikkerhetsnettet. Det første elementet er et soliditetsvern. Her utgjør bankenes ansvarlige kapital førstelinjeforsvaret og bankenes egne sikringsfondsordninger annenlinjeforsvaret. Det andre elementet er et likviditetsvern gjennom Norges Banks oppgave som tilfører av likviditet til banker eller «lender of last resort».

Norges Bank har sentrale oppgaver i forhold til bankvesenet. Ved en situasjon hvor en banks stilling skulle være truet på en slik måte at det må fryktes å få konsekvenser for den generelle tillit til kredittmarkedet, vil Norges Bank treffe de nødvendige tiltak for å befeste tilliten til det finansielle system. Deres Norges Bank tilfører likviditet ut over de ordinære rammer til en bank som er i soliditetsmessig krise, eller til en bank som yter hjelp til en slik bank, eller hvor tilførselen for øvrig påvirker markedsstrukturen, vil det væ-

re en sak av særlig viktighet som etter sentralbankloven vil bli forelagt Finansdepartementet. I spesielle tilfelle vil Norges Bank også kunne yte støtte ut over ren likviditetsstøtte. Slike saker behandles også som saker av særlig viktighet og forelegges Finansdepartementet etter reglene i sentralbankloven.

Tap som Norges Bank påføres ved sine utlån til banker, eller rentesubsidier knyttet til utlån til banker, vil representere en aktiv bruk av statens midler ved at sentralbankens overskudd og overføring til staten reduseres, jf. at sentralbankens overskudd og kapital tilhører staten. Nedskrivning av Norges Banks utlån eller yting av subsidierte lån bør derfor behandles av Stortinget på forhånd. Det vises i denne sammenheng også til St.meld. nr. 24 (1989-90) og til Innst. S. nr. 96 (1989-90).

Norske forretnings- og sparebankers samlede tap på utlån og garantier var i årene 1987 - 1990 større enn deres samlede driftsresultat før tap. Akkumulerte tap på utlån og garantier i bankene i perioden 1987 - 1990 vil utgjøre i størrelse 35 mrd. kroner. Bankene har et inntjeningsproblem som bidrar til å tære på egenkapitalen, og som gjør det vanskelig å tiltrekke seg egenkapital fra eksterne kilder. En nødvendig forutsetning for at bankene fortsatt skal være i stand til å oppfylle sine samfunnsmessige oppgaver er derfor at inntjeningen etter tap styrkes.

Bakgrunnen for Regjeringens forslag om å opprette Statens Banksikringsfond er den utvikling som har funnet sted i bankenes tap, inntjening og egenkapital i de senere årene. Tapsutviklingen i bankene gjennom 1990, slik den nå er kommet fram gjennom bankenes arbeid med årsoppgjørene, har økt behovet for aktive tiltak. Det vises i denne sammenheng til de omfattende tiltak Forretningsbankenes sikringsfond vedtok før jul i fjor, og til de betydelige garantier Sparebankenes sikringsfond har stillet, jf. nærmere omtale i avsnitt 2.3.

Regjeringen varslet i St.prp.nr.1. Tillegg nr. 9 (1990-91) at den i vurderingen av inntjenings- og egenkapitalutviklingen i finansinstitusjonene tar utgangspunkt i de lover, regler og ordninger som er etablert for denne næringen. Forslaget om opprettelsen av Statens Banksikringsfond er i tråd med denne retninglinje ved at det foreslås at Statens Banksikringsfond skal yte risikolån under nærme-

re vilkår til bankenes egne sikringsfondsordninger. På denne måten sikres at gjeldende ordninger og regelverk fortsatt kan virke, samtidig med at banksystemets soliditet kan styrkes gjennom det tredjelinjeforsvar Statens Banksikringsfond vil representere. Det vises for øvrig til omtalen i kap. 3.

2.2 NÆRMERE OM RESULTATUTVIKLINGEN I FORRETNINGS- OG SPAREBANKER

For forretningsbankene inntraff et markert skifte i utviklingen i årlig driftsresultat i 1987. I årene fra 1980 t.o.m. 1986 var resultattallene samlet for forretningsbankene relativt stabile fra ett år til det neste, med netto renteinntekter på i overkant av 3 pst. av gjennomsnittlig forvaltningskapital, små tap, og et driftsresultat etter tap på rundt 1 pst. av gjennomsnittlig forvaltningskapital. I 1987 bokførte forretningsbankene tap på 1,01 pst. av gjennomsnittlig forvaltningskapital, samtidig som andre driftsinntekter falt betydelig. I de etterfølgende år har den årlige tapsprosenten

vokst hvert år. I de to første tertialer av 1990 ble tapsprosenten i forretningsbankene beregnet til 1,61 på årsbasis. Bortsett fra et lite overskudd i 1989, har forretningsbankene som gruppe hatt underskudd f.o.m. 1987. I de to første tertialer av 1990 var forretningsbankenes underskudd i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital beregnet til 0,24 på årsbasis.

Sparebankenes driftsresultat etter tap har vært jevnt avtagende siden 1982, regnet som andel av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Svakere netto renteinntekter bidro til dette i første halvdel av åttiårene. I den andre halvdel er det tap på utlån som har dominert bildet. Tap på utlån steg til nærmere 2 pst. av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 1989. I de to første tertialer av 1990 var tapsprosenten for et utvalg bestående av 19 store sparebanker 1,55 på årsbasis.

Foreløpige anslag for 3. tertial 1990 trekker i retning av svakere årsresultat for både forretnings- og sparebankene som grupper enn tallene for de to første tertialer skulle indikere.

Utviklingen i forretnings- og sparebankenes resultater siden 1987 framgår av tabell 1.

Tabell 1. Resultatposter for forretnings- og sparebanker. Prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

	1987	1988	1989	1990 ¹⁾
<i>Forretningsbanker:</i>				
Netto renteinntekter	2,78	2,79	2,99	2,69
Andre driftsinntekter	0,71	1,27	1,36	1,12
Driftskostnader	2,85	2,85	2,70	2,44
Driftsresultat før tap	0,64	1,22	1,65	1,37
Tap på utlån og garantier	1,01	1,44	1,52	1,61
Driftsresultat etter tap	÷0,37	÷0,23	0,13	÷0,24
<i>Sparebanker:</i>				
Netto renteinntekter	3,95	3,85	4,31	3,95
Andre driftsinntekter	0,60	0,67	0,98	0,83
Driftskostnader	3,27	3,28	3,24	3,09
Driftsresultat før tap	1,28	1,25	2,04	1,69
Tap på utlån og garantier	0,67	1,41	1,95	1,55
Driftsresultat etter tap	0,61	÷0,16	0,09	0,14

¹⁾ Resultatene i årets to første tertialer regnet på årsbasis. Tallene for sparebanker for 1990 gjelder et utvalg bestående av de 19 største sparebankene. Tallene for 1990 for sparebankene er derfor ikke direkte sammenlignbare med tallene for årene 1987 - 1989.

Kilde: Norges Bank.

På tross av den svake resultatutviklingen, har forretningsbankene som gruppe i årene etter 1987 hatt en relativt jevn tilvekst i den ansvarlige kapital. Den ansvarlige kapital var beregnet til 22 578 mill. kroner ved utgangen av 1987. Ved utgangen av november 1990 var den ansvarlige kapitalen beregnet til 28 570

mill. kroner. Tilveksten skyldes hovedsaklig høyere ansvarlig lånekapital og høyere bokført aksjekapital.

I samme periode hadde sparebankene som gruppe en økning i ansvarlig kapital fra 9 766 mill. kroner ved utgangen av 1987 til 13 988 mill. kroner ved utgangen av november 1990.

Også for sparebankene er det ansvarlig lånekapital som har gitt det største bidraget til veksten i den ansvarlige kapital.

Som varslet allerede i Ot.prp. nr. 41 (1986-87), og som senere ble fulgt opp i lovvedtakene på grunnlag av Ot.prp. nr. 42 (1989-90), er det nå gitt forskrifter om differensierte egenkapitalkrav for finansinstitusjonene. Dette betyr at egenkapitalkravet differensieres etter risikoen på de underliggende poster (aktivaposter og poster utenfor balansen), etter nærmere angitte regler. Forskriftene om dette ble gitt av Finansdepartementet 1. juni 1990 (definisjon av begrepet «ansvarlig kapital») og 22. oktober 1990 (beregningsgrunnlaget, dvs. selve differensieringen). Reglene baserer seg på EF-reglene om differensierte egenkapitalkrav. EF-reglene er minimumskrav. Dette betyr at ethvert (EF-)land kan benytte de krav de selv vil, bare de ikke er svakere enn minimumskravene. Forskriftene er utformet slik at de sikrer en solid underliggende struktur i finansinstitusjonene. Forskriftene baserer seg ellers på det prinsipp at samme plassering medfører samme krav til ansvarlig kapital uansett hvilken finansinstitusjon som foretar plasseringen.

2.3 NÆRMERE OM DEN ØKONOMISKE STILLING I FORRETNINGSBANKENES SIKRINGSFOND OG SPAREBANKENES SIKRINGSFOND

Det er betydelige forskjeller i resultatutviklingen mellom enkeltbanker. I perioden 1987 - 1990 har i alt 15 banker, hvorav 12 sparebanker, fått akutte driftsproblemer fordi egenkapitalen var konstatert tapt eller så svekket at banken ikke lenger var i stand til å reise nødvendig likviditet. De tiltak som har vært iverksatt i slike tilfelle, omfatter både likviditetslån på særvilkår fra Norges Bank, og ulike former for støtte fra Forretningsbankenes sikringsfond eller Sparebankenes sikringsfond. I ett tilfelle (Norion Bank A/S) er en bank blitt satt under offentlig administrasjon. Også administrasjonsløsningen fører til utbetalinger fra sikringsfondet, fordi en bank med negativ egenkapital definisjonsmessig ikke har tilstrekkelige midler til å løse ut sine kreditorer.

De mange og store utbetalingene i de senere år har medført en kraftig belastning på sikringsfondenes egne midler. Dette gjelder spesielt *Sparebankenes sikringsfond*. På sitt høyeste, ved utgangen av 1988, var fondets egenkapital beregnet til 1394 mill. kroner. Ved utgangen av 1990 kan egenkapitalen anslås til 38 mill. kroner. Tar en i betraktning at fondet har hatt innbetaling av medlemsavgifter og

netto finansinntekter på om lag 600 mill. kroner i denne to-års perioden, kan en anslå at fondet har vært tappet for om lag 2 mrd. kroner. Tar en med potensielle tap på utestående garantier, er reduksjonen i Sparebankenes sikringsfonds formue enda større.

I løpet av perioden 1987 - 1990 har Sparebankenes sikringsfond ytt lån eller garantier til 12 banker som har hatt likviditets- eller soliditetsproblemer. De største engasjementene gjelder Sparebanken Nord-Norge og Sparebanken Nordland. Ved utgangen av 1990 hadde Sparebankenes sikringsfond et samlet garantiansvar på 1224,5 mill. kroner, se nærmere oversikt i tabell 2.

Tabell 2. Garantiansvar for Sparebankenes sikringsfond pr. 31.12.90. Mill. kr.

Sparebanken Nord-Norge	650
Sparebanken Nordland	500
Hemnes Sparebank	7,5
Varhaug Sparebank	9
Flå Sparebank	8
Sparebanken Romsdal	50
Sum	1 224,5

Kilde: Sparebankenes sikringsfond

Regnskap for regnskapsåret 1990 for Sparebankenes sikringsfond foreligger ikke nå. Balansen for utgangen av 1990 i tabell 3 er et anslag fra Finansdepartementet, basert på opplysninger fra sikringsfondet. Det er ikke gjort anslag for behov for tapsavsetninger ut over det som allerede var avsatt før årsoppgjørdisposisjoner.

Tabell 3. Balanse for Sparebankenes sikringsfond ved utgangen av 1989 og 1990. Mill. kr.

	1989	1990
EIENDELER:		
Bankinnskudd	17	70
Verdipapirer	311	384
Øvrige eiendeler	40	22
Sum eiendeler	368	476
GJELD OG EGENKAPITAL:		
Gjeld	351	353
Tapsavsetning	56	85
Egenkapital	+39	38
Sum gjeld og egenkapital ..	368	476

Kilde: Finansdepartementet og Sparebankenes sikringsfond

Manglende egenkapital i Sparebankenes sikringsfond har til dels vært erstattet av garantier som medlemsbankene stiller overfor sikringsfondet. Slike garantier summerte seg ved utgangen av 1990 til 3 463 mill. kr. Dette garantibeløpet tilsvarer om lag $\frac{1}{4}$ av medlemsbankenes samlede ansvarlige kapital. Blant de store medlemsbankene er denne andelen betydelig høyere. Dersom Sparebankenes sikringsfond skulle få innbetalt de garanterte beløp i sin helhet fra medlemsbankene, ville egenkapitalen i sparebankvesenet bli betydelig svekket.

Den finansielle stilling i *Forretningsbankenes sikringsfond* er på vesentlige punkter ulik situasjonen i Sparebankenes sikringsfond. Fondets egne finansinntekter har i en rekke år vært så store at de til dels har erstattet medlemsavgiftene. På det høyeste, ved utgangen av 1988, var egenkapitalen i fondet beregnet til 4 110 mill. kroner.

Det er to engasjementer som i de senere år har påført Forretningsbankenes sikringsfond tap. Det første gjelder Sunnmørsbanken, hvor sikringsfondet i 1988 stilte garanti for bankens forpliktelser. Inntil banken ble innfusjonert i Kreditkassen i 1990, hadde garantien medført utbetalinger på om lag 980 mill. kroner fra sikringsfondet. Det andre engasjementet gjelder Norion Bank A/S, som ble satt under offentlig administrasjon i 1989. Boet i banken er ikke gjort opp, men sikringsfondet har foreløpig avsatt 305 mill. kroner til dekning av tap.

Tabell 4 viser balansen for Forretningsbankenes sikringsfond pr. utgangen av 1989. Finansdepartementet har gjort anslag for balansen ved utgangen av 1990. Det er ikke gjort forsøk på å beregne behovet for nye tapsavsetninger i anslaget.

Tabell 4. Balanse for Forretningsbankenes sikringsfond ved utgangen av 1989 og 1990. Mill. kr.

	1989	1990
EIENDELER:		
Bankinnskudd	695	539
Verdipapirer	3 374	3 581
Øvrige eiendeler	119	178
Sum eiendeler	4 188	4 298
GJELD OG EGENKAPITAL:		
Gjeld	7	6
Tapsavsetning	730	480
Egenkapital	3 451	3 812
Sum gjeld og egenkapital ..	4 188	4 298

Kilde: Finansdepartementet og Forretningsbankenes sikringsfond.

Forretningsbankenes sikringsfond avga i desember 1990 en garantierklæring til fordel for Fokus Bank på 1500 mill. kroner. Fondet har videre gitt uttrykk for at det er innstilt på å skyte inn preferansekapital i medlemsbanker.

2.4 GJELDENE RETT FOR FORRETNINGSBANKENES SIKRINGSFOND OG SPAREBANKENES SIKRINGSFOND

Regler om Forretningsbankenes og Sparebankenes sikringsfond er inntatt i hhv. forretningsbankloven (lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker) og sparebankloven (lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker). De regler som gjelder for hvert av disse fondene er i stor grad bygget opp etter de samme grunnprinsipper. Det foreligger imidlertid visse forskjeller i de to ordningene.

2.4.1 Sparebankenes sikringsfond

Bestemmelsene om Sparebankenes sikringsfond er inntatt i Sparebanklovens (sbl.) kap. 7. Etter sbl. § 41 første ledd skal enhver sparebank (og forretningsbank som sparebanker har alle aksjer i), være medlem av Sparebankenes sikringsfond. Sikringsfondet er et selvstendig rettssubjekt, og ingen medlemsbank har eiendomsrett til noen del av fondet (§ 45 første ledd). Konkurs eller akkordforhandlinger kan ikke åpnes i fondet, men fondet kan rekonstrueres eller avvikles under bestemte vilkår (§ 43 siste ledd).

Fondet har til *formål* å støtte medlemsbankenes virksomhet og sikre at de oppfyller sine forpliktelser (sbl. § 41 annet ledd). For å løse denne oppgaven kan fondets styre:

1. gi, eller stille garanti for, støtteinnskudd eller lån til en medlemsbank eller overta aktiva fra en medlemsbank,
2. stille garanti for at en medlemsbank oppfyller sine skyldnader,
3. dekke særskilt tapsrisiko for medlemsbanker etter nærmere bestemmelse av generalforsamlingen,
4. bistå med at en medlemsbanks virksomhet med aktiva og passiva overtas av en annen medlemsbank,
5. utføre slik virksomhet som generalforsamlingen bestemmer i samsvar med vedtektene.

Fondets styre kan stille nærmere vilkår for støtten.

Sparebankenes sikringsfond skal dekke tap som andre innskytere enn banker kan få på sine innskudd ved en rekonstruksjon eller av-

vikling av en medlemsbank, jf. §§ 53, 54 og 55 (§ 41 fjerde ledd). Fondets styre kan bestemme at fondet i særlige tilfelle skal dekke annet tap som måtte oppstå i en medlemsbanks virksomhet. Ordlyden i denne bestemmelsen er mer eksplisitt enn tilsvarende bestemmelse i forretningsbankloven som gjelder for forretningsbankenes sikringsfond. Se nærmere om forretningsbankenes sikringsfond nedenfor.

Etter § 42 første ledd fremgår det videre at fondet kan granske medlemsbankenes regnskaper og revisjonsforhold og vurdere deres forvaltning. I den sammenheng kan fondet kreve at en medlemsbank skal legge frem dokumenter mv. og opplysninger som fondet anser nødvendig. Fondet har således etter lovens ordlyd, i motsetning til hva som gjelder for forretningsbanker, en selvstendig granskningsplikt.

Fondets øverste myndighet er generalforsamlingen der hver medlemsbank kan møte med en representant uansett størrelse på den aktuelle bank. Generalforsamlingen vedtar vedtekter for fondet, velger medlemmer og varamenn i styre og fastsetter instruks for styret. Vedtektene og styreinstruksen skal godkjennes av Kongen. Myndigheten til å godkjenne vedtektene er delegert til Finansdepartementet 22. september 1961 (§ 45).

Fondets virksomhet ledes av et styre på syv medlemmer. Fem medlemmer med personlige varamenn velges av generalforsamlingen. Ett medlem med varamedlem oppnevnes av hovedstyret i Norges Bank. Kredittilsynets direktør er fast medlem av styret (§ 46 første ledd).

Fondets ansvarlige kapital skal motsvare 1½ pst. av medlemsbankenes samlede forvaltningskapital (§ 43 første ledd). Kapitalen skaffes tilveie ved innbetalinger fra medlemsbanker, jf. § 44 første ledd. Hver medlemsbank skal hvert år betale inn til fondet en avgift som svarer til ½ promille av bankens forvaltningskapital etter nest siste års regnskap inn til fondets samlede innbetalte kapital har nådd den påbudte størrelse. Synker fondet under denne størrelse skal det fylles igjen etter samme regler.

2.4.2 Forretningsbankenes sikringsfond

Bestemmelsene om Forretningsbankenes sikringsfond er inntatt i Forretningsbanklovens (fbl.) kapittel 5. Medlemskap i Forretningsbankenes sikringsfond er obligatorisk for landets forretningsbanker med unntak av banker som sparebanker har alle aksjene i (fbl. § 26 første ledd). Sikringsfondet er et selvstendig rettssubjekt, og ingen medlemsbank har eiendomsrett til noen del av fondet (§ 29 første ledd).

Forretningsbankenes sikringsfond har etter lovens § 26 første ledd videre til formål å støtte medlemsbankenes virksomhet og sikre oppfyllelsen av deres skyldnader ved:

1. å stille garanti for skolespareinnskudd,
2. å gi støtteinnskudd, lån eller garanti for lån til medlemsbanker,
3. å stille garanti for at en medlemsbank oppfyller sine skyldnader,
4. å dekke tap som kreditor kan få på krav på en medlemsbank,
5. å utføre slik virksomhet som generalforsamlingen bestemmer i samsvar med vedtektene.

Etter fbl. § 26 annet ledd bestemmer fondets styre i hvert enkelt tilfelle om støtte skal gis, og formen og vilkårene for støtten.

Styrets avgjørelse vil være en helhetsvurdering av kreditorenes interesser og hensynet til så vel vedkommende bank som banksystemet generelt, bl.a. vil formålsbestemmelsen om å «støtte medlemsbankenes virksomhet» måtte stå sentralt.

Adgangen til å stille vilkår for støtte er i prinsippet ikke underlagt særlige begrensninger, jf. § 26 annet ledd. Når det gjelder hva slags vilkår det kan være aktuelt å stille, kan det vises til «Bankkomitéens innstilling», Innstilling om lov om sparebanker og lov om forretningsbanker fra Penge- og Bankkomitéen av 1950 avgitt 19. desember 1958 s. 96, hvor det nevnes at fondets styre i forbindelse med støtte må kunne kreve:

1. å føre tilsynet med virksomheten
2. å få tilsendt regelmessige regnskapsoppgaver
3. endringer i virksomheten
4. endringer i bankens ledelse, og
5. opptatt forhandlinger om sammenslutning med annen bank.

Spørsmålet om det skal ytes støtte fra Sikringsfondet vil i praksis bli reist enten etter søknad fra en medlemsbank eller etter melding fra Kredittilsynet. Lovreglene pålegger ikke fondet å ta initiativ på egen hånd. Dette understrekes av at medlemsbankene ikke er pålagt rapporteringsplikt til Sikringsfondet.

Når melding eller søknad i forbindelse med en konkret sak vedrørende dekning under sikringsordningen foreligger, har fondet imidlertid både rett og plikt til å skaffe seg nødvendige informasjoner, både direkte fra den aktuelle bank og via Kredittilsynet.

Forretningsbankenes sikringsfond er organisert på tilsvarende måte som sparebankenes sikringsfond. Fondets øverste myndighet

er generalforsamlingen der hver medlemsbank kan møte med en representant, uavhengig av den enkelte banks størrelse (§ 29 annet ledd). Generalforsamlingen vedtar vedtekter for fondet, velger medlemmer og varamenn i styre og fastsetter instruks for dette. Vedtekter og styreinstruks skal godkjennes av Kongen. Myndigheten er ved kgl.res. 22. september 1961 delegert til Finansdepartementet.

Fondets virksomhet ledes av et styre på syv medlemmer. Fem medlemmer med personlige varamenn velges av generalforsamlingen. Ett medlem med varamann oppnevnes av hovedstyret i Norges Bank. Kredittilsynets direktør er fast medlem av styret.

Fondets ansvarlige kapital skal være minst 1½ pst. av medlemsbankenes samlede innskudd fra allmennheten (§ 27 første ledd).

Kapitalen dekkes ved avgivelse av *garanti-erklæringer* fra alle medlemsbanker svarende til 1½ prosent av hver enkelt banks innskudd fra allmennheten.

Den ansvarlige kapital fylles imidlertid opp gjennom innbetaling ved at hver medlemsbank etter § 28 første ledd skal hvert år betale inn til fondet en avgift som svarer til 1½ promille av bankens forvaltningskapital etter nest siste års regnskap *inntil* fondets innbetalte kapital har nådd 2 pst. av bankens samlede innskudd fra andre enn banker. Synker fondet under denne størrelse, skal det fylles igjen etter samme regler.

2.4.3 Nærmere om reglene om offentlig administrasjon av banker

En forretnings- eller sparebank kan ikke gå konkurs i konkurslovens forstand, jf. forretningsbankl. § 35 og sparebankl. § 49. De to banklovene inneholder spesialbestemmelser for fremgangsmåten ved illikviditet i en bank. Illikviditet betyr at banken ikke kan klare sine forpliktelser etterhvert som de forfaller. Reglene er i hovedsak sammenfallende for begge typer banker. For sparebanker gjelder disse reglene også ved insuffisiens, og utløses av at det er grunn til å tro at banken «har tapt sitt fond og grunnfondskapital» (sparebankl. § 49). For forretningsbanker er det egne regler om insuffisiens, som utløses når banken har «tapt så meget, at bare 75 pst. eller mindre av aksjekapitalen kan antas å være i behold» (forretningsbankl. § 32). Et eventuelt vedtak om å fortsette virksomheten i en slik situasjon skal godkjennes av Kredittilsynet. Alter-

nativet er fusjon med annen bank eller oppløsning av banken.

Ved illikviditet, og ved insuffisiens for sparebanker, skal styret melde fra til Kredittilsynet. Når Kredittilsynet mottar slik melding, eller på eget initiativ kommer til samme konklusjon, skal det aktuelle sikringsfond få melding om dette med Kredittilsynets vurdering av situasjonen (forretningsbankl. § 36, sparebankl. § 50). Sikringsfondet må så ta stilling til om det skal støtte banken.

Kredittilsynet vurderer den tilbudte støtte fra sikringsfondet, og eventuell støtte fra annet hold. Dersom støttetiltakene er tilstrekkelige, vil bankens kortsiktige problemer være løst. Dersom det ikke gis støtte, eller den tilbudte støtte finnes utilstrekkelig, skal Kredittilsynet varsle Finansdepartementet. Finansdepartementet kan beslutte å sette banken under offentlig administrasjon. Bankens organer vil i såfall tre ut av funksjon, og bli erstattet av et administrasjonsstyre med tre medlemmer (forretningsbankl. § 37, sparebankl. § 51).

Etter at en bank er satt under offentlig administrasjon vil det ikke kunne foretas utbetalinger til innskyttere eller andre fordringshavere uten etter bestemmelse av Kredittilsynet. Banken vil heller ikke kunne ta i mot innskudd uten tillatelse fra Kredittilsynet (forretningsbankl. § 38, sparebankl. § 52).

Administrasjonsstyret skal arbeide for at banken igjen kan settes i fri virksomhet, eller fusjoneres med eller overtas av en annen bank. «Hvis det senest ett år etter at banken er satt under administrasjon ikke er sannsynlig at den i nær fremtid kan settes i fri virksomhet eller sammensluttet med eller bli overtatt av en annen bank, skal administrasjonsstyret søke banken avvirket så snart som mulig med oppgjør etter konkurslovens regler til innskyttere og andre fordringshavere.» Dette fremgår av de likelydende bestemmelsene i forretningsbankl. § 41 og sparebankl. § 55. Ved avvikling av en sparebank skal Sparebankenes sikringsfond iht. vedtektene «dekke tap som andre enn banker kan få på sine innskudd», jf. sparebankl. § 41. I Forretningsbankenes sikringsfond har styret en skjønnsmessig adgang til å avgjøre om og hvordan økonomisk støtte skal ytes, jf. forretningsbankl. § 26.

Det foreslås ikke endringer i disse reglene i denne lovproposisjonen.

Kap. 3 Organiseringen av Statens Banksikringsfond

Statens Banksikringsfond foreslås opprettet som et eget rettssubjekt, hvis formål spesielt angis til å yte lån på særlige vilkår (støttelån) til Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond.

Departementet foreslår videre at det opprettes et styre som Fondets øverste organ. For å oppnå størst mulig grad av effektivitet i styrets arbeid bør det etter departementets mening bestå av bare tre medlemmer, en leder og ytterligere to medlemmer med varamedlemmer. Det er departementets forutsetning at Kongen oppnevner disse medlemmene. Dette foreslås lovfestet. Medlemmene må være høyt kvalifisert innenfor fagområdene økonomi og jus og være i besittelse av regnskaps- og revisjonsrettslig kompetanse. Departementet legger vekt på at man finner fram til personer som har en tilstrekkelig uavhengighet i forhold til banksystemet, slik at man der ved kan unngå interessekonflikter. Også Norges Bank og Kredittilsynet må etter departementets oppfatning være involvert i Banksikringsfondets styrearbeid. Det legges imidlertid ikke opp til at disse to institusjonene skal oppnevne medlemmer til styret. En foreslår således at Norges Bank og Kredittilsynet gis anledning til å utpeke hver sin representant til styret som kan delta i styrets møter som rådgivere. Ved spørsmålet om Norges Banks og Kredittilsynets representasjonsrett i Banksikringsfondets styre har departementet lagt vekt på at de to institusjoner etter de någjeldende banklover har hver sin representant i Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond. Departementet fore-

slår her ikke endringer i disse lovbestemmelser og legger derfor til grunn at representanter fra de to nevnte institusjonene ikke skal sitte i to styrer for fond hvor det ene skal vurdere å yte støttelån til det andre. Departementet vil imidlertid i forbindelse med et pågående arbeid med en bredere gjennomgang av spørsmålene om sikringsfundsordningene etter banklovgivningen av 1961, vurdere spørsmålet om Kredittilsynet og Norges Banks representasjon i Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond.

Styret i Statens Banksikringsfond skal som Fondets øverste organ forestå Fondets virksomhet og forvalte dets midler. Forvaltningen må skje ut fra den foreslåtte lov og de nærmere retningslinjer som departementet foreslår at Kongen gis kompetanse til å fastsette. Departementet legger videre til grunn at styret i sin virksomhet har et nært samarbeid med Kredittilsynet og Norges Bank.

Departementet foreslår lovfestet at styret i Statens Banksikringsfond skal ha et sekretariat. Det foreslås at departementet gir nærmere regler om dette. Departementet antar at det er hensiktsmessig at Norges Bank forestår det vesentlige av sekretariatsfunksjonene. Man ønsker imidlertid ikke nå å utelukke andre mulige praktiske arbeidsformer og foreslår derfor ikke dette lovfestet. Departementet foreslår videre at styret kan utpeke en forretningsfører som i så fall hensiktsmessig vil kunne være en av Norges Banks ledende funksjonærer.

Kostnadene ved Fondets virksomhet dekkes av Fondets midler.

Kap. 4 Virksomheten til Statens Banksikringsfond

4.1

Statens Banksikringsfond skal ha som oppgave å yte støttelån til Forretningsbankenes sikringsfond og til Sparebankenes sikringsfond. Det er ikke hensikten at staten gjennom aksjeinnehav skal virke inn på bankenes drift. Forretningsbankenes sikringsfond vil kunne eie preferanseaksjer som er finansiert ved støttelån fra Statens Banksikringsfond over lengre tid. Det vil midlertidig kunne eie vanlige bankaksjer med sikte på snarlig salg i markedet. Statens Banksikringsfond vil bare eie fordringer på bankenes sikringsfond. Støttelån skal bare kunne ytes til vedkommende fond dersom det ikke har tilstrekkelige midler til rådighet for virksomheten. Midlene skal benyttes til støtte for medlemsbankene som ledd i sikringsfondenes virksomhet. Med de vilkårene som vil bli stilt fra Statens Banksikringsfond, vil støttelånene gis på vilkår som eksisterende aksjonærer neppe kan trekke direkte økonomiske fordeler av.

Spørsmålet om støtte vil derfor særlig aktualiseres i tilfelle hvor en bank står overfor en mulig administrasjon iht. banklovgivningens regler om dette. Det vises til omtalen av reglene om administrasjon ovenfor under kap. 2, pkt. 2.4.3. Statens Banksikringsfond må således, i tilknytning til avgjørelsen av spørsmålet om det skal ytes støtte fra Fondet, herunder vurdere spørsmålet som et alternativ til at banken settes under administrasjon. En vil understreke at etableringen av Statens Banksikringsfond ikke utelukker at banker i framtiden settes under administrasjon. Statens Banksikringsfond skal styrke innskytternes interesser og tilliten til det norske banksystemets funksjonsevne, men gjør ikke administrasjonsinstituttet overflødig. Jf. forsåvidt Norion Bank-saken.

En slik særlig ordning med bruk av støttelån som foreslått, innebærer at det må stilles krav både til sikringsfondene og den enkelte banks tilpasning dersom spørsmålet om støtte fra Statens Banksikringsfond skulle aktualiseres. Det foreslås at enkelte vilkår som det er aktuelt å stille skal fremgå uttrykkelig av lovteksten. Departementet vil imidlertid understreke at eksemplene *ikke* er ment å være uttømmende. Dette fremgår for øvrig av forslag til lovtekst gjennom en generelt utformet bestemmelse om at Fondet kan sette også andre vilkår i samsvar med formålene til støt-

telånsordningen. Departementet legger således til grunn at det kan settes også andre vilkår enn de som er uttrykkelig regnet opp. Departementet vil nedenfor redegjøre nærmere for eksempler på enkelte aktuelle vilkår.

4.2

Utgangspunktet for de støttelån som ytes av Statens Banksikringsfond til Sparebankenes sikringsfond eller Forretningsbankenes sikringsfond er at de skal betales tilbake og at det skal påløpe en rente tilsvarende den rente staten oppnår på ordinær foliokonto i Norges Bank. Den delen av påløpte renteutgifter som ikke løpende kan betales av premieinntekter og andre innbetalinger til Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond, konverteres til lån fra Statens Banksikringsfond og rentebelastes på ordinær måte.

Dersom Statens Banksikringsfond yter lån til Sparebankenes sikringsfond eller Forretningsbankenes sikringsfond, skal Statens Banksikringsfond stille krav til de vilkår det respektive sikringsfond setter for ytelse av støtte til banker.

Vilkårene som Statens Banksikringsfond kan sette vil kunne gjelde Forretningsbankenes sikringsfond eller Sparebankenes sikringsfond og deres virksomhet, samt den medlemsbank som midlene skal brukes til å støtte og dennes virksomhet.

Vilkårene kan videre gjelde bruken av støttelånet. Det kan f.eks. settes som vilkår for støtte til en medlemsbank at kapitalen skal gis i form av preferansekapital. Slik preferansekapital skal - etter beslutning i Statens Banksikringsfond - kunne konverteres til ordinære aksjer (i forretningsbanker) og grunnfondsbevis (i sparebanker), men isåfall med sikte på snarlig salg i markedet for å realisere verdier i sikringsfondene, slik at støttelånene kan betjenes løpende eller helt eller delvis tilbakebetales. Bakgrunnen vil da også være at utviklingen i vedkommende bank er slik at grunnlaget for sikringsfondets støtte ikke lenger er til stede. Konverteringskursen skal settes lik pålydende verdi for aksjer i forretningsbanker og lik pålydende kurs for grunnfondsbevis i de sparebanker som har utstedt slike.

Staten Banksikringsfond vil videre kunne stille krav om hel eller delvis nedskrivning av

aksjekapitalen (grunnfondskapitalen) i forbindelse med støtte. I den grad delvis nedskrivning velges, vil Statens Banksikringsfond kunne forbeholde seg retten til senere å kreve foretatt ytterligere nedskrivning av den samme aksjekapitalen (som var der da Fondet gikk inn med støtte) uten at Fondet går inn med ytterligere støtte. Ved ytterligere støtte kan også aksjekapital som er tegnet etter at Fondet første gang gikk inn med støtte, kreves nedskrevet. Departementet antar at Fondet også bør ha mulighet til generelt å opprette en ny aksjeklasse som omfatter all ny kapital. Det må etter tillatelse av Fondet kunne betales utbytte på den senere innbetalte aksjekapital.

Departementet legger til grunn at det ved slik nedskrivning fastsettes en pålydende verdi som ligger under markedsverdien på det tidspunktet støttelånet ytes. Departementet legger videre til grunn at det ikke er aktuelt å gi avkastning på aksjer, grunnfondsbevis eller andre verdipapirer med betinget avkastning som den aktuelle bank har utstedt før banken har mottatt støtte, så lenge banken enten gjennom Forretningsbankenes sikringsfond eller Sparebankenes sikringsfond mottar støtte fra Statens Banksikringsfond.

Departementet legger videre til grunn at det vil kunne være aktuelt å kreve nyemisjon av aksjekapital/grunnfondsbeviskapital i forbindelse med at det ytes støttelån.

De krav om utbyttebegrensning og nedskrivning av pålydende mv. som det vil være aktuelt å stille, vil kunne få en virkning for vedkommende bankers mulighet for å reise kapital i framtiden. Det må ved doseringen av kravene derfor også finne sted en avveining slik at hensynene til at sikringsfondene skal ha mulighet for å komme ut av engasjementene blir ivarettatt.

For forretningsbanker representerer aksjeselskapsformen i seg selv, gjennom aksjonærenes økonomiske interesser, et press mot bankenes ledelse og tillitsvalgte for å styrke inntjeningen og unngå soliditetsproblemer. De krav som vil bli stilt for ytelse av støttelån fra Statens Banksikringsfond til bankenes egne sikringsfondsordninger for videre tilførsel av midler til medlemsbanker, vil bidra til å underbygge denne motivasjonsfaktor. For sparebankene vil presset mot bankenes ledelse og tillitsvalgte for å styrke inntjeningen og unngå soliditetsproblemer gjøre seg gjeldende i mindre grad enn for forretningsbanker, siden de økonomiske interesser knyttet til sparebankenes drift ikke i samme grad lar seg identifisere.

For å sikre at bankenes motivasjon for å løse interne lønnsomhets- og soliditetsproblemer ikke svekkes, foreslås det at det stilles

vilkår for ytelse av støttelån fra Statens Banksikringsfond til bankenes egne sikringsfondsordninger både med hensyn til verdinedskrivning av aksjer/grunnfondsbevis, tiltak for å styrke driftsøkonomien i berørte banker og eventuelt krav til strukturløsninger.

Departementet legger til grunn at de tap som eventuelt vil følge av de garantistillelser Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond allerede har stilt for medlemsbanker, jf. omtale i avsnitt 2, vil bli å belaste de respektive sikringsfond. For Sparebankenes sikringsfond har ikke de eksisterende garantier dette fondet har stilt for enkeltbanker sitt motstykke i en oppspart likviditetsbeholdning i fondet. Sikkerheten for garantistillelsene motsvares således av medlemsbankenes garantiansvar overfor Sparebankenes sikringsfond og av Sparebankenes sikringsfonds fremtidige inntjeningspotensial. Medlemsbankene i Sparebankenes sikringsfond hefter for de garantier Sparebankenes sikringsfond alt har gitt. Dette betyr at i den grad disse garantier måtte påføre Sparebankenes sikringsfond tap, vil disse måtte dekkes av medlemsbankene. For dette formålet begrenses den årlige belastning for medlemsbankene til 1½ promille av forvaltningskapitalen. Dersom disse garantier fører til utbetalinger som overstiger premieinnbetalingene på 1½ promille av forvaltningskapitalen, kan dette likviditetsbehovet dekkes ved lån fra Norges Bank. Departementet antar at nye engasjementer Sparebankenes sikringsfond måtte påta seg etter opprettelsen av Statens Banksikringsfond, kan finansieres med støttelån fra Statens Banksikringsfond dersom det ikke kan dekkes av oppspart kapital i Sparebankenes sikringsfond.

Det foreslås videre at det må settes vilkår om tiltak som skal gjennomføres av en medlemsbank som mottar støtte, herunder tiltak med henblikk på å styrke driftsøkonomien og å gi retningslinjer for medlemsbankens virksomhet. I en situasjon hvor Forretningsbankenes sikringsfond eller Sparebankenes sikringsfond får støtte fra Statens Banksikringsfond, ser departementet det som sentralt at det stilles krav til gjennomføring av tiltak for å styrke driftsøkonomien. I det fremlagte lovforslaget foreslås derfor lovfestet at det kan kreves gjennomført bestemte tiltak med dette siktemålet. Kostnadsreduksjoner kan særlig gjennomføres gjennom nedskjæringer på de løpende driftsutgifter og gjennom rasjonaliseringstiltak. Departementet mener også at det vil kunne stilles krav til lønningene for bankens ledende ansatte. Det må videre kunne stilles krav om endringer i bankens toppledelse og andre ledende ansatte og styre, even-

tuelt også medlemmer av andre styrende organer, dersom Statens Banksikringsfond skal tilføre midler til sikringsfondene.

Et sikringsfond som har mottatt støttelån fra Statens Banksikringsfond, skal nedbetale lånet i takt med innbetalinger til fondet. Statens Banksikringsfond skal kunne pålegge vedkommende sikringsfond å realisere aktiva.

4.3 ENDRING I REGLENE OM SPAREBANKENES AVGIFTSBETALING TIL SPAREBANKENES SIKRINGSFOND

Etter sparebankloven skal medlemsbanker i Sparebankenes sikringsfond, som nevnt ovenfor under kapittel 2, hvert år betale inn til dette fondet en avgift som svarer til $\frac{1}{2}$ promille av bankens forvaltningskapital etter nest siste års regnskap, inntil fondets innbetalte kapital har nådd den påbudte størrelse, som er $1\frac{1}{2}$ prosent av medlemmenes samlede forvaltningskapital. Differansen mellom den påbudte størrelse og faktisk innbetalt kapital skal dekkes ved garantier fra medlemsbankene fordelt etter størrelsen av deres forvaltningskapital.

Som vist i avsnitt 2.3 har sparebankenes ordinære innbetalinger i de senere år vært utilstrekkelige for å sikre kapitaliseringen av fondet. Ordinære innbetalinger var i 1990 på 121 mill. kroner. I forbindelse med problemene i Sparebanken Moss-Hobøl og Skiptvedt Sparebank har fondet hatt utbetalinger på 155 mill. kroner, som er dekket inn ved ekstraordinær innbetaling. Samlet har derfor innbetalingen til Sparebankenes sikringsfond i 1990 utgjort noe over en promille av beregningsgrunnlaget.

Årlig avgift fra medlemsbankene i Forretningsbankenes sikringsfond er etter forretningsbankloven $1\frac{1}{2}$ promille av bankens forvaltningskapital. Sikringsfondenes ansvar er noe forskjellig i hhv. sparebankloven og forretningsbankloven, jf. ovenfor under 2.4.1 og 2.4.2. Påbudt minstestørrelse i Forretningsbankenes sikringsfond er dessuten fastsatt etter et noe annet grunnlag enn hva som gjelder for Sparebankenes sikringsfond. Disse forskjeller tilsier imidlertid etter departementets mening ikke et lavere avgiftsnivå i Sparebankenes sikringsfond enn i Forretningsbankenes sikringsfond.

Etter departementets vurdering kan en harmonisering av avgiftsinnbetalingene i den nåværende situasjon bare skje ved at innbetalingstakten til Sparebankenes sikringsfond

økes til det nivået som gjelder for forretningsbankene. Et høyere avgiftsnivå vil sette Sparebankenes sikringsfond hurtigere i stand til å dekke garantiforpliktelsene som blir effektive ved å nedbetale eventuelle lån i Statens Banksikringsfond og senere oppkapitaliseres i samsvar med lovens hovedkrav.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at årlig avgift til Sparebankenes sikringsfond heves til $1\frac{1}{2}$ promille av bankens forvaltningskapital etter nest siste års regnskap.

4.4

Departementet legger vekt på at det etableres mest mulig rasjonelle og hensiktsmessige ordninger for det løpende arbeidet i Statens Banksikringsfond. Kredittilsynet har etter tilsynsloven av 1956 en vid adgang til å kreve opplysninger av institusjoner under tilsyn, herunder også muligheter til å fremtvinge nødvendige opplysninger, gjennom sanksjoneringsmuligheter ved overtredelse av oppgaveplikt. Departementet legger ut fra dette til grunn at det er nødvendig at Fondet kan, dersom det er nødvendig eller hensiktsmessig, be om at Kredittilsynet fremskaffer opplysninger om medlemsbank i forbindelse med spørsmål om å yte støttelån.

Det foreslås også en generell regel om at Statens Banksikringsfond skal forelegge spørsmål om vedtak vedrørende støttelån for sentralbanksjefen og kredittilsynsdirektøren til uttalelse.

4.5

Et sikringsfond som mottar støttelån fra Statens Banksikringsfond pålegges plikt til å sørge for at de vilkår som er fastsatt for støttelån, blir gjort gjeldende overfor medlemsbank som mottar støtte, samt at vilkårene blir gjennomført som forutsatt.

I helt spesielle tilfelle kan det bli aktuelt å vurdere ettergivelse av lån som Statens Banksikringsfond har ytet til sikringsfondene. Slik ettergivelse er bare aktuelt dersom det aktuelle fond er i vesentlig underbalanse og dette svekker den generelle mulighet til tilbakebetaling av midler som Statens Banksikringsfond har ytet til bankenes sikringsfond. Slik ettergivelse må godkjennes av Stortinget. Det må her presiseres at Statens Banksikringsfond generelt har tilgang til å få overført likviditet som måtte oppstå i bankenes egne sikringsfond som ledd i nedbetalingen av de fordringer Statens Banksikringsfond har.

Kap. 5 Endringer i styrene i Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond

Dersom det skal ytes støttelån fra Statens Banksikringsfond må dette etter departementets oppfatning få følger for sammensetningen av styrene i Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond. Etter de gjeldende bestemmelser i henholdsvis spare- og forretningsbankloven (§ 46 og § 30) skal styret i de to fondene bestå av syv medlemmer. Ett av styrets medlemmer skal komme fra Norges Bank og ett fra Kredittilsynet (Kredittilsynsdirektøren), de øvrige fem velges av sikringsfondenes generalforsamling som igjen er valgt av medlemsbankene.

Dersom Statens Banksikringsfond tilfører sikringsfondene støttelån vil det imidlertid etter departementets oppfatning være nød-

vendig at dette kombineres med at Fondet oppnevner ytterligere to representanter til styret i sikringsfondene. Departementet foreslår lovfestet at dette gjøres ved at Statens Banksikringsfond før utbetaling av støttelån oppnevner to medlemmer med varamedlemmer til styret i det sikringsfond som mottar støttelånet. De styremedlemmer som oppnevnes av Fondet skal tre i stedet for to av medlemmer som er valgt av sikringsfondets generalforsamling. I en slik situasjon vil de bankoppnevnte representanter komme i mindretall. De offentlige representantene vil representere ulike institusjoner som har ulike oppgaver iht. lovgivning og regelverk for øvrig.

Kap. 6 Forholdet til forvaltningslovens bestemmelser mv.

Departementet har ovenfor under kap. 3 og 4 pekt på betydningen av at Statens Banksikringsfond kan operere raskt og effektivt. Det er ut fra dette foreslått at Fondet skal organiseres slik at de styrende organene består av få personer. Det foreslås følgelig at Fondet unntas fra tjenestemanns- og tjenestetvistloven.

Statens Banksikringsfond vil i sin virksomhet operere mot et fåtall profesjonelle aktører med bl.a. presumptivt god juridisk kompetanse. Det vil kunne være en meget komplisert og tidkrevende saksbehandling. Behovet

for å gjøre alle forvaltningslovens bestemmelser gjeldende er således etter departementets oppfatning ikke tilstede. Det foreslås på denne bakgrunn at Fondets virksomhet, dets tjeneste- og tillitsmenn unntas fra forvaltningslovens regler. Det foreslås likevel ikke unntak fra lovens bestemmelser om inhabilitet for Fondets tjeneste- og tillitsmenn. Taushetsplikten foreslås ikke gjort gjeldende overfor departementet, Kredittilsynet og Norges Bank.

Kap. 7 Årsregnskap, årsmelding, revisjon mv.

Fondet skal hvert år utarbeide årsregnskap og årsmelding. Departementet ser det som viktig at fondet på denne måten informerer departementet om Fondets virksomhet. Det foreslås derfor lovfestet at Fondet innen utgangen av mars måned hvert år sender regn-

skap og årsmelding til departementet. Innholdet av disse danner grunnlaget for informasjon til Stortinget.

Fondets regnskap foreslås revidert av Riksrevisjonen.

Kap. 8 Andre forhold, endringer i andre lover

8.1 AVVIKLING AV FONDET

Ved avvikling av Fondet skal dets midler tilbakeføres statskassen. Det foreslås videre uttrykkelig lovfestet at det ved Stortingsvedtak kan besluttes at deler av Fondets midler tilbakeføres statskassen.

8.2 Utfyllende regler

Det foreslås en generell adgang for Kongen ved forskrift å fastsette nærmere regler for Fondet, dets virksomhet og administrasjon.

Kap. 9 Merknader til de enkelte lovforslag

9.1 MIDLERTIDIG LOV OM STATENS BANKSIKRINGSFOND

Til § 1

Bestemmelsen slår fast lovens hovedregel om at Statens Banksikringsfond har til formål å yte lån på særlige vilkår (støttelån) til Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond. Bestemmelsen angir uttømmende på hvilken måte Fondet kan yte støtte. Dette innebærer f.eks. at Fondet ikke kan yte støtte i form av garantier.

Til § 2

Første ledd: I bestemmelsen slås det fast at Fondets kapital består av de midler som er bevilget av Stortinget. En har ikke funnet det hensiktsmessig i loven å foreslå tallfestet noe bestemt beløp for bevilgningens størrelse.

Annet ledd: Fondet forutsettes å ha betydelige midler til rådighet. Disse skal plasseres på ordinær måte som kontolån i Norges Bank. Det foreslås gitt en bestemmelse om at midlene gis en forrentning lik den rente staten mottar på sine innskudd på ordinær folio-konto i Norges Bank.

Til § 3

Det vises til omtalen ovenfor under kap. 3 om organiseringen av Fondet.

Til § 4

Det vises til omtalen ovenfor under kap. 4 om Fondets virksomhet.

Til § 5

Første ledd: Bestemmelsen pålegger en plikt for sikringsfondet til å benytte de midler som tilføres ved støttelån i samsvar med de

vilkår som fastsettes og for øvrig de regler og vedtekter som gjelder for sikringsfondets virksomhet. Bestemmelsen skal presisere ansvarsforholdet mellom Fondet, sikringsfondene og vedtektene om medlemsbanker.

Annet ledd: Det vises til omtalen under første ledd ovenfor.

Tredje ledd: Sikringsfondene kan ikke trefte vedtak om ettergivelse av lån som sikringsfondet har ytet til medlemsbank. Men merk likevel den adgang sikringsfondene har til å benytte et vidt spekter av virkemidler for å støtte enkeltbanker, jf. avsnittene 2.4.1 og 2.4.2. Statens Banksikringsfond kan bare ettergi støttelån til sikringsfondene dersom (ett av) disse er i underbalanse. Ettergivelse kan således ikke gjelde en enkelt bank. Ettergivelse kan bare gjøres dersom det aktuelle sikringsfonds underbalanse er så stor at Statens fordring er vesentlig svekket. Slik ettergivelse krever vedtak av Stortinget.

Til § 6

Første ledd: Bestemmelsen gir særregelen om oppnevning av sikringsfondenes styre dersom støttelån ytes. Departementet legger til grunn at de to medlemmer som i tilfelle skal oppnevnes av Fondet har en uavhengig stilling og er i besittelse av tilsvarende kompetanse som kreves av medlemmene i styret i Fondet.

Annet og tredje ledd: Det vises til omtale under kap. 5 ovenfor.

Til § 7

Det vises til omtalen ovenfor under kap. 6.

Til § 8

Det vises til omtalen ovenfor under kap. 7.

Til § 9

Det vises til omtalen ovenfor under kap. 7.

Til § 10

Det vises til omtalen under kap. 8 pkt. 1 ovenfor.

Til § 11

Det vises til omtalen under kap. 8 pkt. 2 ovenfor.

9.2 ENDRINGER I ANDRE LOVER**Lov 24. mai 1961 nr. 1 om Sparebanker:**

Til § 44 første ledd første setning:

Endringen innebærer at årlig avgiftsinnbetaling for sparebanker heves fra $\frac{1}{2}$ promille av forvaltningskapitalen til $1 \frac{1}{2}$ promille av forvaltningskapitalen. Endringen innebærer en harmonisering med de tilsvarende bestemmelser i forretningsbankloven.

Til ny § 46 a i lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker

Det foreslås en ny bestemmelse § 46 a om at dersom Sparebankenes sikringsfond mottar støttelån hos Statens Banksikringsfond, gjelder de særlige bestemmelser i lov om Statens Banksikringsfond.

Til ny § 30 a i lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker

Det foreslås også en ny regel i forretningsbankloven (§ 30 a) om at dersom Forretningsbankenes sikringsfond mottar støttelån fra Statens Banksikringsfond, gjelder de særlige regler i lov om Statens Banksikringsfond.

Finans- og tolldepartementet

t i l r å r:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Odelstinget om lov om Statens Banksikringsfond.

Vi HARALD, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre vedtak om lov om Statens Banksikringsfond i samsvar med et fremlagt utkast.

Tilråkning fra Finans- og tolldepartementet ligger ved i avtrykk.

Utkast

til lov om Statens Banksikringsfond

I

§ 1 Formål

Statens Banksikringsfond (*Fondet*) har til formål å yte lån på særlige vilkår (*støttelån*) til Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond i samsvar med loven her.

§ 2 Fondets midler

(1) Fondets midler bevilges av Stortinget.

(2) Midler som ikke ytes som støttelån, skal plasseres som kontolån til Staten og forrentes med samme rente som den staten mottar for sine innskudd på ordinær foliokonto i Norges Bank.

§ 3 Organiseringen av Fondet

(1) Fondet er et eget rettssubjekt.

(2) Fondet skal ha et styre med leder og to andre medlemmer samt varamedlemmer oppnevnt av Kongen. Styremedlemmene med varamedlemmer oppnevnes for en periode på inntil tre år. Kredittilsynet og Norges Bank utpeker hver en representant som deltar som rådgiver uten stemmerett på styrets møter.

(3) Styret forestår Fondets virksomhet og forvalter dets midler. Styret utpeker forretningsfører. Departementet gir nærmere regler om sekretariat, samt om Fondets regnskaps- og revisjonsordning.

(4) Fondet skal ha vedtekter fastsatt av departementet.

§ 4 Fondets virksomhet

(1) Fondet kan yte støttelån til Forretningsbankenes sikringsfond og til Sparebankenes sikringsfond.

(2) Støttelån kan bare ytes etter søknad fra Forretningsbankenes sikringsfond eller Sparebankenes sikringsfond til vedkommende sikringsfond dersom dette ikke har tilstrekkelige midler til rådighet for sin virksomhet.

(3) Fondet skal stille vilkår for å yte støttelån. Vilkårene kan gjelde både vedkommende sikringsfond som mottar støttelån og dets virksomhet og den medlemsbank som midlene skal benyttes til å støtte og dennes virksomhet. Slike vilkår kan gjelde:

a) bruken av støttelånet, herunder om støtte til en medlemsbank skal gis i form av preferansekapital,

b) nedskrivning av aksje- eller grunnfondskapital eller annen ansvarlig kapital i medlemsbank som mottar støtte, og begrenning av medlemsbankens adgang til å gi avkastning på slik kapital,

c) tilførsel av ny egenkapital eller annen ansvarlig kapital i tillegg til den støtte en medlemsbank mottar,

d) tiltak som skal gjennomføres av medlemsbank som mottar støtte, herunder tiltak med henblikk på å styrke driftsøkonomien,

e) endringer i de styrende organer og bankens ledelse,

f) tilbakebetalingen av støttelånet,

g) andre vilkår i samsvar med formålene til støttelånsordningen.

(4) Fondet skal forelegge spørsmål om vedtak vedrørende støttelån for sentralbanksjefen og kredittilsynsdirektøren til uttalelse.

(5) Fondet kan, når det finner det hensiktsmessig, be om at Kredittilsynet fremskaffer opplysninger om medlemsbank i forbindelse med spørsmål om å yte støttelån.

§ 5 Bruken av støttelån

(1) Vedkommende sikringsfond skal benytte de midler som tilføres ved støttelån fra Statens Banksikringsfond i samsvar med de vilkår som fastsettes og for øvrig de regler og vedtekter som gjelder for sikringsfondets virksomhet.

(2) Vedkommende sikringsfond skal sørge for at de vilkår som er fastsatt for støttelån, blir gjort gjeldende overfor medlemsbank som mottar støtte.

(3) Vedkommende sikringsfond kan ikke ettergi lån som sikringsfondet har ytet til medlemsbank. Statens Banksikringsfond kan bare i særlige tilfelle ettergi fordring mot Sparebankenes sikringsfond eller Forretningsbankenes sikringsfond dersom det er vesentlig underbalanse i et av disse. Slikt vedtak er bare gyldig når Stortinget har samtykket i ettergivelsen.

§ 6 Endringer av sikringsfondets styre

(1) Forretningsbankloven § 30 og sparebankloven § 46 er ikke til hinder for at Fondet før utbetaling av støttelån oppnevner to medlemmer med varamedlemmer til styret i det sikringsfondet som mottar støttelånet.

(2) De styremedlemmer som oppnevnes av Fondet, skal tre istedet for to av de fem medlemmene som er valgt av sikringsfondets generalforsamling. Sikringsfondets generalforsamling bestemmer hvilke av disse medlemmer som trer ut.

(3) Fondets oppnevning av styremedlemmer etter paragrafen her skal godkjennes av departementet.

§ 7 Forholdet til forvaltningslovens bestemmelser mv.

(1) Forvaltnings-, tjenestemanns- og tjenestetvistloven gjelder ikke for Fondet.

(2) Forvaltningslovens regler om inhabilitet og taushetsplikt gjelder likevel for Fondets tillitsvalgte og tjenestemenn. Taushetsplikten gjelder ikke overfor departementet, Kredittilsynet og Norges Bank.

§ 8 Årsregnskap, årsmelding mv.

Fondet skal hvert år utarbeide årsregnskap og årsmelding. Årsregnskapet og årsmeldingen skal innen utgangen av mars hvert år sendes departementet og danne grunnlaget for informasjon til Stortinget.

§ 9 Revisjon

Fondets regnskap revideres av Riksrevisjonen.

§ 10 Avvikling av Fondet

Ved avviklingen av Fondet skal dets midler tilbakeføres statskassen. Ved Stortingsvedtak kan deler av Fondets midler tilbakeføres statskassen.

§ 11 Utfyllende regler

Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om Fondet, dets virksomhet og administrasjon.

II

Endringer i andre lover:

1

Lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker:

§ 44 første ledd første setning skal lyde:

Hver medlemsbank skal hvert år betale inn til fondet en avgift som svarer til $1\frac{1}{2}$ promille av bankens forvaltningskapital etter nest siste års regnskap inntil fondets innbetalte kapital har nådd den påbudte størrelse.

Ny § 46 a skal lyde:

Dersom Sparebankenes sikringsfond mottar støttelån hos Statens Banksikringsfond, gjelder de særlige bestemmelser i lov xx. februar 1991 nr. y om Statens Banksikringsfond.

2

Lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker:

Ny § 30 a skal lyde:

Dersom Forretningsbankenes sikringsfond mottar støttelån hos Statens Banksikringsfond, gjelder de særlige bestemmelser i lov xx. februar 1991 nr. y om Statens Banksikringsfond.

III

Ikrafttredelse

Loven her trer ikraft fra den tid Kongen bestemmer.

Kongen gir overgangsordninger.